1841. N°. [illegible]

[A]RNHEMSCHE COURANT.

[illegible] prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* [illegible] wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dings*[illegible], *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 [illegible] drie maanden. —

DONDERDAG 28 OCTOBER.

De prijs der Advertentiën is, van *een* tot *vijf* regels *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

[illegible]landsche berigten.

RUSLAND.

Petersburg, 14 *oct.* Betrekkelijk den handel van [P]etersburg behelst de *Handels-Zeitung* het volgende: [illegible] aan den 15den september onderging de invoer in [illegible] haven van St. Petersburg in vergelijking deszelfden [illegible] in 1840 eene vermeerdering ten aanzien van [illegible]pagne, suiker, indigo, cochenille, verfhout, tabak, [illegible], meel, gerst en erwten; eene vermindering [illegible] ten aanzien van versche en gedroogde [illegible], gebrande wateren en wijnen, porter, koffij, [illegible], zout, ruw en gesponnen katoen, wollen, [illegible] en katoenen waren, haring, steenkolen en rogge. (*P. A. Z.*)

OOSTENRIJK.

[illegible], 18 *oct.* Gisteren had de Sardinische gezant, [illegible] *Sampury*, eene plegtige audiëntie bij den keizer, [illegible], namens zijnen koning, om de hand der aarts[hertogin] *Adelheid* voor den kroonprins van Sardinië, [illegible] van Savoje, vroeg. De keizer ontving hem in [illegible]. Nadat de aartshertogin haar jawoord had [illegible], ontving zij het potret haars bruidegoms uit [illegible] van den gezant. (*L. A. Z.*)

PRUISSEN.

[illegible], 24 oct. De bezorgdheid dat het handels[ver]drag tusschen Frankrijk en de Nederlanden nadeelig [illegible] zou op de reederij der tolstaten, bevestigt zich. [illegible] en Mainz, wier beurtvaarten bijna uit[illegible] met inlandsche schippers bezet waren, hebben [illegible] voorwaarden Hollandsche schippers weten [illegible] te trekken, en, volgens berigten uit Amsterdam, [illegible] onderscheidene schippers, die Pruissische on[illegible] zijn, een Nederlandsch patent te krijgen, [illegible] Straatsburg te kunnen varen. Of eene over[illegible] weg geoorloofd is, kan, alhoewel zij te [illegible] plaats heeft, nog twijfelachtig hee[illegible] directeur van het Fransche tolkantoor heeft [illegible], dat de overladingen nuttig schijnen en dat [illegible]sterie van financiën met de ministeriën van [illegible] en buitenlandsche zaken beraadslagen zal [illegible] veroorloofd kunnen worden en hoe men de [illegible] zou kunnen tegengaan. (*Pr. St. Z.*)

FRANKRIJK.

[illegible], 24 *oct.* De *Moniteur* deelt de onderstaande [illegible] depêche mede:

[illegible], 23 *oct.* *O' Donnell* is gisteren ten 2 [illegible] omtrent 2500 man te Urdax aangekomen. De [illegible] *Urigoza* en *Jauregy* bevinden zich bij hem. [illegible] *Monterron* benevens eenige leden der forale [illegible] en binnengekomen."

[illegible] opstand in Spanje mag op dit oogenblik als [vol]komen gedempt beschouwd worden. Al de steden, [illegible] voor *O' Donnell* verklaard hadden, hebben [illegible] weder aan den regent onderworpen; de rege[illegible] welke zijne zaak omhelsd hadden, hebben hem [illegible] *Rodil* is te Vittoria binnengerukt; Bilbao [illegible] overgegeven; de meeste der in den opstand [illegible] officieren zijn gevlugt en zelfs *O' Donnell* is [illegible] Fransch grondgebied aangekomen.

[illegible] andere berigten uit Madrid, onder dagteeke[ning] [van] den 18den ontvangen, melden, dat de hoofd[stad] [illegible] bleef. Aldaar had men nog niets van het [illegible] van den opstand in de Baskische provinciën [illegible]. Alle beschikbare troepen waren naar het [illegible] rijks gezonden en de regent maakte zich [illegible] daarheen te trekken en de troepen in [illegible] te voeren. Hij heeft een manifest uitge[vaardigd] waarbij hij de hoofdstad en de koningin *Isabella* in zijne afwezigheid aan de bewaking der nationale garde opdraagt. Na het doodschieten van *Diego Leon* zijn aldaar geene doodvonnissen meer ten uitvoer gelegd. De junta van Madrid heeft eene missive gezonden aan de onderscheidene junta's in de provinciën, en dezelve vermaand zorg te dragen, ten einde de geest van de bevolking niet verkeerd geleid worde, opdat de bewoners van de steden, waarover zij gesteld zijn, zoowel als de nationale garde, de zaak van de constitutie, van de jeugdige koningin en van den regent toegedaan blijven.

BELGIE.

Brussel, 24 *oct.* Men spreekt niet meer van 's konings vertrek naar Parijs, hetwelk dezer dagen door sommige dagbladen als stellig is medegedeeld geworden, en verwacht alsnu, dat de koning de vergadering der Kamers in het begin der volgende week in persoon zal openen. Bijna de helft van de vertegenwoordiging bestaat uit nieuw benoemde leden.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 25 *oct.* In de zitting van de Tweede Kamer, van heden, is ingekomen eene missive van Z. Exc. den minister van financiën, waarbij aan de vergadering wordt kennis gegeven, dat het Z. M. behaagd heeft te bepalen, dat de verkiezing van twee nieuwe leden voor de algemeene rekenkamer, die, ingevolge de wet van 15 dezer, nopens die instelling, moeten worden benoemd, zal plaats hebben op de wijze, bij art 200 der grondwet voorgeschreven, dat is uit eene lijst van drie candidaten, tot dat einde door de Tweede Kamer op te maken en aan Z. M. aan te bieden. — Wordt besloten deze missive te doen drukken, en tevens eerlang, en wel vóór de beraadslagingen over het hoofdstuk der begrooting, ten aanzien van het departement der buitenlandsche zaken, tot het opmaken der twee lijsten van drie candidaten overtegaan.

Nog is ingekomen eene missive van Z. Exc den minister voor de marine en koloniën, waarbij, ter voldoening aan art. 59, alinea 2, der grondwet, aan de vergadering worden medegedeeld de staten van ontvangsten en uitgaven, van de Nederlandsche Oost- en West-indische bezittingen, en van de Nederlandsche bezittingen ter kuste van Guinea, vergezeld van eene toelichtende memorie. — Voor het oogenblik zullen deze staten, ter inzage van de leden, ter griffie worden nedergelegd. Na den afloop der werkzaamheden, waarmede de Kamer zich, in de eerste dagen, zal hebben bezig te houden, zullen die staten worden gedrukt.

Na den afloop der openbare zitting, heeft de Kamer eene bijeenkomst met gesloten deuren gehouden, waarin gehandeld is over het ontwerp van adres in antwoord op de troonrede.

— Z. Exc. de minister van financiën, de heer *Rochussen*, is gisteren naar het Loo vertrokken, van waar hij morgen of overmorgen hier terug verwacht wordt. — Naar men vermeent, is ook de heer staatsraad *Borret* derwaarts vertrokken.

— In de zitting van de Tweede Kamer van heden, met geslotene deuren gehouden, is het ontwerp van adres, in antwoord op de troonrede, aangenomen en aan de Eerste Kamer verzonden. — Morgen zal deze Kamer bijeenkomen, om zich met dat onderwerp bezig te houden.

— Daar Z. M. de koning heeft berust in het door gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland te kennen gegeven verlangen om, voor het tegenwoordige, nergens in dat gewest eene vermindering der plaatselijke belastingen op het gemaal en den turf te doen invoeren, zoo heeft de gouverneur van dat gewest aan de ambtenaren der belastingen in hetzelve te kennen gegeven, dat de vroeger gegevene voorschriften, nopens de eventuële vermindering der boven den rijks accijns geheven wordende gemeente-opcenten op die middelen, als vervallen moeten worden beschouwd.

— Onder het opschrift »*Beschouwingen*" behelst het *Journal du Limbourg* een artikel, waarin men leest:

» Op de tijdstippen, door den vinger Gods aangewezen, grijpen de omwentelingen plaats, zonder dat het der menschelijke magt gegeven is dezelve te kunnen stuiten.

» De omwentelingen zijn niet het werk van eenige menschen, zij zijn evenmin het werk der maatschappijen. De maatschappijen ondergaan dezelve, en de menschen zijn er slechts de werktuigen van.

» Hare physiologische kenteekenen kondigen zich op verre afstanden aan. Vijftig jaren van ondervinding hebben ons geleerd dezelve te onderscheiden.

» De regeringen, welke zij bedreigen, hebben slechts één middel om te verhinderen dat zij door dezelve omvergeworpen worden: het is dezelve aan te nemen en zich aan derzelver hoofd te plaatsen.

» Dezelve te bestrijden is onmogelijk.

» Zoolang het koningrijk der Nederlanden bestond, waren twee volken, begaafd met verschillende gemoedsbeweging, geest en levenskracht, uit dwang te zamen gevoegd. Eene omwenteling broeide over de maatschappelijke orde, die hen had vereenigd.

» In 1830, was een dier twee volken rijp voor deze omwenteling; noch de kracht noch de traagheid van het andere konden het de uitvoering derzelve beletten.

» Elf jaren later, naderen dezelfde kiemen, langzamer bij het andere volk ontwikkeld, den staat van rijpheid. De traagheid der regering, hare gedeeltelijke concessiën, kunnen er de uitbarsting van vertragen, maar dezelve niet verhinderen.

» Het is der regering onmogelijk dezelve te smoren, maar het staat aan haar dezelve te leiden.

» Het is gevaarlijk voor de regering zich de concessiën een voor een te laten ontrukken. Het is gevaarlijk voor haar, slechts aan het geweld toe te staan hetgeen door de regtvaardigheid en de rede gevorderd wordt.

» Het zou integendeel schoon, het zou edel en voorzigtig tevens zijn, wanneer de regering — het hoofd en de arm des volks — hetzelve zijnen weg wees, en het voorging op den weg van beschaving en van vooruitgang.

» Het zou schoon, het zou edel en voorzigtig tevens zijn, dat de regering — het gepersonnifiëerde verstand en de gepersonnifiëerde wil van het volk — altijd boven het volk uitmuntte door hare verlichting zoowel als door haren stand; dat zij hetzelve voorlichtte en leidde in plaats van zich door hetzelve te laten voorlichten en leiden.

» Het zou een groot geluk voor de natie zijn, wanneer eene verstandige regering vreedzaam en goedwillig te midden van vrede en voorspoed, ten uitvoer bragt hetgeen het onwetende volk, gehoor gevende aan blinde driften, niet dan met geweld zou volvoeren, door wanorde en vernieling rondom zich te verspreiden.

» Het zou een groot geluk voor de regering zijn, de vader en vriend des volks te blijven, op een oogenblik dat het volk alles zou vermogen; niets te duchten te hebben van gebeurtenissen waarvan zij den draad zou houden; in die hagchelijke oogenblikken te kunnen steunen op de beginsels, die het vruchteloos zou bestrijden.

» De regering is, uit haren aard, elke beweging vijandig, welke strekt om haar te wijzigen. De regering, uit haren aard, bedriegt zich omtrent hare kracht en verwart het belang der natie met dat van haar eigen onveranderd behoud.

» Het is de taak der oppositie in de Kamers en de pers, de regering voor te lichten met betrekking tot

haren toestand en hare pligten. Wanneer deze oppositie het orgaan is van eene maatschappelijke beweging, die door de Voorzienigheid aangewezen en niet te vermijden is, dan miskent de regering, die ze bestrijdt en er weerstand aan biedt, haar standpunt. De regering, welke slechts voor het geweld wijkt, bekent zich overwonnen; hij, die bij tijds aan goeden raad toegeeft, blijft meester van zijn lot.

» In de beweging die rondom ons plaats grijpt, heeft noch de oppositie in de Kamers noch de regering hare pligten wel begrepen. De oppositie is flaauw en zonder eenheid; de regering, ten einde zich niet van dezelve te laten overvleugelen, neemt slechts halve maatregelen, en beproeft haar met denkbeeldige concessiën af te leiden.

» De taak der onafhankelijke pers wordt grooter door de zwakheid der Kamers, grooter door den onwil der regering.

» De leiding der maatschappelijke beweging, die rondom ons plaats grijpt, behoort tegenwoordig aan de onafhankelijke pers."

Rotterdam, 25 *oct*. Vrijdag morgen is van hier naar Duitschland vertrokken, na in het *Grand hôtel des Pays-Bas* overnacht te hebben, Z. H. de erfhertog *van Saksen Weimar*, reizende onder den naam van graaf *van Ettersburg*, vergezeld van gevolg.

— Men schrijft uit Gosselies (België.) dat de hydraulische machine, daar ter stede opgerigt, ter beproeving der marine-kabels, kettingen, ens. op 18 dezer, in tegenwoordigheid van een talrijk publiek, is beginnen te werken. Twee kabels, behoorende aan de maatschappij *J. J. Preumont & Co.*, daar ter plaatse, hebbende een diameter van 1 en $1\frac{5}{8}$ Engelsche duim, van 75 vadem lengte, hebben de proef der bovengenoemde machine, volgens het krachts tarief, doorgestaan. Men heeft de schoone kwaliteit, de kracht en de fraaije bewerking dier kabeltouwen met de meeste voldoening erkend.

Mengelwerk.

Politische magt der letterkunde.

Onder bovenstaand opschrift behelst het *Journal du Limbourg* het volgende artikel, gedagteekend uit 's Gravenhage:

» Eene daadzaak, mijnheer, die niet genoeg erkend wordt, is de politische magt der letterkunde. Vier of vijf jaren geleden, meen ik, merkte een zeer geacht Fransch schrijver aan: Het woord schiep de beschaving; het weet thans dat het haar vernietigen kan, en het zal haar vernietigen, omdat het miskend werd: misladige en ongerijmde, maar onvermijdelijke wraak. LAFONTAINE zeide:

Jadis l'Olympe et le Parnasse
Etaient frères et bons amis.

Dit verbond werd verbroken. Wat is er van den Olymp geworden?

In Frankrijk, onder den ouden regeringsvorm, begeerde de letterkunde alles, en toen zij niet alles erlangen kon, haalde zij alles omver. BONAPARTE ontzag haar. Zij diende hem. De restauratie versmaadde haar. Zij heeft de restauratie vernield.

De juli-revolutie erkende deze daadzaak, door de politische letterkunde ten steun te nemen. Ziedaar het eenige voorbeeld van eene koninklijke instelling die de diensten der publiciteit zoo schitterend heeft beloond. De Schrift zegt niet dat Jéricho's overwinnaar de eer des triomfs aan zijne trompetters heeft toegekend.

Die uitslag verdient alleenlijk veel opmerking van wege hen die besturen. De geschiedenis van AMPHION betoogt dat eene lier de muren kon herstellen, welke onder de trompetten waren ingestort.

Uit het journalismus zoudt gij een nog schijnbarer argument kunnen nemen, doch gij zult het niet doen. Gij weet te goed wat het is.

Maar wat gij weet, mijnheer, velen, hier vooral, weten het niet. Feilen zij, het is meerendeels uit onkunde dat zij feilen.

De politische letterkunde, versmaad, deed het rijk der Nederlanden instorten. Nogmaals versmaad, ontrukte zij WILLEM zijne gloriekroon en ondermijnde zijnen troon. Dat men haar verder versmade, en voor de derde maal zal hare wraak zich laten gevoelen. Het woord beheerscht de wereld in onze dagen meer dan ooit, omdat het meer dan immer allerwege doordringt. Het versmaden is eene groote dwaasheid. Men heeft slechts de keuze of men er een bondgenoot van maken, dan wel het als vijand behandelen wil.

De vrijheid van pers is de souvereiniteit der pers. De Britsche regering begreep dit en schikte er zich naar. Rekenende op de onervarenheid van nieuwelings constitutionele staten, poogde het er aller wege die vrijheid in te voeren, opdat de kamp tusschen de tribunen en de consuls de krachten der republiek uitputten mogt.

Ziedaar waarom Engeland den constitutionelen regeringsvorm overal voorstaat, waar het geen opstand voorstaan kan. Met de constitutionele regering hebt gij de vrijheid van pers; en met de vrijheid van pers hebt gij onverzoenbaren kamp tegen het bestuur hetwelk de magt der letterkunde versmaadt of miskent. Eu men weet hoe verwaten, even als nieuwe menschen, nieuwe gouvernementen zijn.

Tot nog toe hebben de uitkomsten aan Engelands berekeningen beantwoord. Men speelde met een wapen hetwelk altoos noodlottig zal wezen voor hen die het niet weten te behandelen.

Want de letterkunde is de magtigste bondgenoote of de doodelijkste vijandin aller regeringen."

Aan de Redactie.

» *Ik moet met rondborstigheid verklaren, dat ik gaarne zou onderrigt worden wat de volksstem is?*"

De minister van marine en koloniën, 7 oct.

Uw artikel van zondag laatstleden, getiteld *Associatie*, kan welligt dienen om den heer BAUD in te lichten aangaande de beteekenis van het woord *volksstem*. Dat een dood-eenvoudige burgerman, die een groot fortuin heeft gemaakt en zijne nederige betrekkingen wenscht af te schudden, voorgeve zijn' oom den snijder en zijn' neef den grutter niet te kennen, dit is, zeker, volkomen natuurlijk. Maar dat een staatsman, een minister van den koning der Nederlanden, het bestaan eener volksstem, en bij gevolg eener natie, loochent, dit gaat alle geloof te boven. Het geeft ons, vrije Nederlanders, een tamelijk denkbeeld van de wijze waarop de man zijn gezag moet hebben geoefend over de arme » Javaantjes," toen hij zetelde op den troon van Indië waar zijn wil wet was.

Een blad, in eenvoudigen volksstijl geschreven, de bezwaren voordragende der middelbare en lagere standen, hen inlichtende omtrent de wijze waarop herstel te erlangen zijn zou, zou een geschikt orgaan kunnen wezen om, zelfs aan ministers, de *stem des volks* te doen vernemen.

Zoodanig blad zou wijders ligt te begrijpen artikels kunnen bevatten, gewijd aan de ontvouwing der pligten van den burger en der regten aan alle, zelfs aan den minsten ingezeten, bij de grondwet gewaarborgd. Groote moeite zou moeten worden besteed om hun den aard en de strekking van al de maatregelen, aan de Staten-Generaal voorgesteld, te verklaren. Alzoo zou het volk zijne pligten en zijne regten leeren kennen, alsmede de middelen om de eerste te vervullen en de laatste uit te oefenen. Op zoodanige wijze zou het volk voorbereid kunnen worden voor de oefening en voor de verkrijging van eene grootere mate van staatkundige en burgerlijke regten.

Vereeniging, door de zaak van den eenen tot de zaak van allen te maken, zou het volk eene nationale belangstelling en eenen nationalen geest inboezemen en eene kracht bijzetten, geëerbiedigd zelfs door hen die thans het bestaan eener volksstem loochenen.

Mr. ROBIDÉ VAN DER AA als topograaf.

(*Ingezonden.*)

In n°. 63 en 64 van den *Aardbol* vindt men van pag. 504—506 eene beschrijving van het dorp *Oosterbeek*. Ook zonder de noot op pag. 504, zou men uit de wijze van behandeling den steller reeds hebben herkend; doch moge het den, als stichter van eigen eerezuilen, bekenden *dichter* eenigzins toe te geven zijn, dat hij, met voorbijgang van zoo veel schooner en verhevener gezigtspunten, in dat dorp, des lezers aandacht hoofdzakelijk naar den door hem bewoonden Hemelschen berg trekt, — onvergeeflijk is het, wanneer de *schoolopziener* zulke grove bewijzen van partijdigheid en eigenbelang ten toon spreidt, als hier aan het publiek worden opgedischt, ten aanzien der te Oosterbeek bestaande gelegenheid tot onderwijs der jeugd.

De schrijver maakt namelijk gewag van slechts *eene* kostschool in dat dorp, terwijl zich aldaar *twee* zoodanige bevinden, namelijk eene zoogenaamde kleine kostschool, welke alleen uit een onderhuis bestaat, en waarin de slaapplaatsen der kinderen zich onmiddelijk onder het dak bevinden, en een groot instituut, alzoo genaamd sedert de voorganger van den heer PELLETIER (de tegenwoordige eigenaar en bestuurder) eene ruime bovenverdieping daarop gebouwd, en met royale slaapvertrekken voor de jongelieden voorzien heeft.

En waarom ziet nu de schoolopziener het groot instituut over het hoofd en geeft alleen van het klein eene zoo uitvoerige beschrijving en afbeelding? Is misschien omdat het eerste zich zelf genoeg aanbeveelt? Dit moge zijn, maar wordt door den schrijver niet bedoeld. Hij verlaagt een veel omvattend aardrijkskundig werk tot een eenvoudig annonce-blad, omdat de kleine kostschool hem in eigendom toebehoort, en hij daarvan de huurpenningen trekt, naar men zegt, per stuk het getal leerlingen dat daarop onderwezen wordt.

Elk is een dief in zijne nering, zegt het spreekwoord en zoo snijdt hier het mes aan drie zijden; namelijk als huisheer, als schoolopziener en als topograaf; wij lijk, men mag den onvermoeiden volksbekeerder navolging van DE DECKER, wel toeroepen:

Staag klaagt gij, VAN DER AA, *» wat wordt* ...
verkort ...
» De wereld is helaas! tot in den grond bedorven
» En deugt in 't minste niet." — Doch klaag...
zoo gij meugt
Gij zijt ook een van die, door wie zij niet en d...

Het Duitsche Tolverbond en des zelfs naburen.

I. HOLLAND.

(In dit artikel der *Allgemeine Zeitung* scheen ons een ander der overweging waard.)

Het is gemakkelijk te begrijpen, dat de Hollanders zoo lang mogelijk van de ongeloofelijke langmoedigheid der Duitsche regeringen partij trekken, en, zoo hardnekkig als zij kunnen, elke, zelfs de billijkste inwilliging voor alsnog weigeren; andere kooplieden zouden eens doen, en liever eenigen tijd van de opgestapelde winsten teeren en betere omstandigheden afwachten, dan dat er zich toe zouden laten vinden concessiën te verleenen, welke voor eenen langen tijd hunnen handel zouden benadeelen. Wij hebben hen immers sedert langer dan tweehonderd jaar gewend, zich als de geboren heeren van den Duitschen in- en uitvoer-handel te beschouwen en het volk te verachten, hetwelk hun niet slechts zedelijke en ligchamelijke krachten verschafte, maar ook den grond, welken zij bebouwen! Laat ons billijk zijn en bedenken, of wij in denzelfden toestand grootere ... ting aan de *goedaardigheid* onzer naburen zouden ... gedragen hebben.

Dat echter thans, bij de ontwikkeling van het Duitsche tolverbond, de Duitsche regeringen nog op deze wijze behandeld moeten worden, als gedurende den dertigjarigen oorlog of kort na denzelven, is eene ... ling, die, wel is waar, aangenaam moge zijn ... oude verwaandheid streelen kan, maar welke ... staan zou kunnen komen, wanneer het geschikte ... blik verzuimd wordt. Wanneer er niet meer ... kan worden; wanneer de erkenning van eenen ... tisch bestaanden toestand geene concessie meer ... dan zal de ongemakkelijke commerciele ontwikkeling van den hoofdstam ook de benadeeling van enkele ... delstakken niet schroomen, om *die* plaats in te ... welke haar van regtswege toekomt. En ook ... diende gelet te worden, dat juist de naauwe ... wantschap, het echte Oud-Duitsche wezen der ... landers den haat en de verbittering tegen ... behandeling nog meer bij de Duitschers zou doen ... welke, wanneer zij eens tot haat aangezet ... zelven zoo ligt niet weder afleggen. — Dage... de familie-betrekkingen van regerende huizen ... de groote volksbelangen meer op den achtergrond ... gelijks wordt de beweging van den handel, der ... en van het volksleven uitgebreider en het ... grooter, dat de eerste groote strijd zal hebben ... lossen. Hetgeen de eeuwig gedenkwaardige ... Hollanders tegen staatkundige en kerkelijke ... bevochten heeft, kan door bekrompen uitsluiting ... verloren gaan, en wat uit Antwerpen naar A... en Rotterdam de vrijzinniger beginsels gevolgd ... onder gelijke omstandigheden zich op nieuw ... naar Antwerpen terug gaan, of ergens anders ...

Zoo min het te loochenen is, dat Holland ... dienstige verdraagzaamheid, in verstandige ... het wijsselijk gebruik maken van alle gelegenheden ... geheele overige Europa roemrijk heeft ... zeker is het ook, dat het in dit opzigt niet ... alleen staat, en dat deszelfs naburen te land ... den duur even zoo min zullen laten beheerschen ... de naburen ter zee den bezem ontzien ... eens aan de groote mast der Hollandsche ... opgestoken. — De groote kapitalen, de ge... zaamheid en orde, welke alleen den ...

... houdt; de factorijen van Oostindië, — zij ... waar in de weegschaal, maar zij wegen alleen ... zwaar, wanneer men zich geheel Duitschland ... *noodwendig* aan Holland toegewezen verbruiker ...

... groote staatkundige en maatschappelijke vragen ... grond handels-kwestiën, thans meer dan ... maar ook voorheen oneindig meer, dan men ... aanneemt. De ondergang der staten werd ... daardoor veroorzaakt, dat men niet bij tijds in... zich niet naar het onvermijdelijke schikte ... het nog mogelijk was eene dragelijke plaats te ... Dit schijnt men in Engeland reeds ten deele ..., doch wat is er van het Hanzee-verbond, ... Venetië geworden, toen hunne standvastigheid ... starrigheid begon te ontaarden?

... generaal der Jesuïten kon wel op voorslagen, om ... tijdsomstandigheden toe te geven, antwoorden: ... *zoo als tot hiertoe, of in 't geheel niet;* ... volk kan, mag en zal niet zoo spreken. Zijne ... zijn te ingewikkeld, zijne kapitalen te bewe... zijne behoeften te dringend. Het zal duren en ontwikkelen, *zoo goed als mogelijk is.* — Het ... beide zijden alleen daarop aan, wat we... *kan* worden verkregen, en wat het gevolg ... vijandige positie of eener billijke toenadering zijn

---

... cessen-verbaal van de beraadslagingen der Afdeelingen over de elf wets-ontwerpen tot vaststelling der tien hoofdstukken van de begrooting voor 1842 en 1843, en der onvoorziene uitgaven gedurende dezelfde jaren.

VIJFDE AFDEELING.

(*Vervolg van n°. 212*)

... kostbaarheid van het departement van justitie, hetwelk de uitgaven in het IVde hoofdstuk der ... voorgedragen worden, is het gevolg van de ... woordige inrigting van het regtswezen, welke door ... leden dezer afdeeling, bij de onlangs voor... bevestiging en uitbreiding derzelve, als verkeerd ... bestreden is. Zij oordeelen echter dat, ... dat zij door de wetgevende magt goedgekeurd is, ... verpligting op hen rust om de uitvoering der vast... wettelijke ... te verzekeren en tot dat ... de aangevraagde gelden ... te willigen. Een lid ... zijne goedkeuring niettemin aan de uitgaven ... dit hoofdstuk niet te kunnen geven, vermits die ... sedert de invoering der regterlijke organisatie ... zijn opgedreven, en in aanmerking nemende ... toestand van 's lands schatkist geacht moet wor... krachten van het land te boven te gaan.

... overigens merkt de afdeeling met leedwezen op de ... vordering van uitgaven, welke voor verschillende ... van de 1ste afdeeling, voor kosten van het de... van justitie, aangevraagd worden, zoo als de ... van *f* 5,500 voor het traktement van den ... en de beambten, welke zij, even als die voor ... behoeften, onverantwoord en uit dien hoofde ... elijk vindt. Zij acht de som voor reis- en ... kosten, ten bedrage van *f* 1,000 uitgetrokken, ... nog die van *f* 1,500, voorkomende onder de ... uitgaven afdeeling 2, voor reizen van amb... onder het ministerie van justitie ressorterende, ... worden, vatbaar om geheel weggelaten ... wijl de noodzakelijkheid van de gedurende ... ger ambtenaren van het ministerie van ... niet voorkomt op goede gronden te kunnen wor... gevraagd.

... beschouwing der uitgaven, voor den hoogen ... kan de afdeeling niet nalaten hare be... te kennen te geven over de achterlijkheid ... in de vervulling der bediening van den ... advokaat-generaal, nadat de noodzakelijkheid ... bestaan dier betrekking door de regering ver... en door de wetgevende magt erkend is.

... aanzien der bureaukosten, bevorens voor *f* 5,500 ... voor *f* 3,600 gebragt; vermeent de afdeeling te ... vragen, of de vroeger voor dit onderwerp aan... som tot dat einde gebezigd is geworden?

... tractementen van de deurwaarders, op afdeeling ... voor de provinciale hoven enz. voorkomende ... 900, zouden gevoegelijk weggelaten kunnen ... wijl dezen bestemd zijn voor de deurwaarders ..., die, te gelijk bij de arrondissements-regtbanken fungerende, in de belooning hunner diensten een voldoend inkomen vinden.

De bureau-kosten, in de 3de afdeeling voorkomende en beloopende *f* 6,360, schijnen te moeten worden gevonden uit de kleine kosten, die ten laste der provinciën komen en hier treft men in de verdeeling dier kosten tusschen de verschillende provinciën eene onevenredigheid aan, welke niet onopgemerkt voorbijgegaan kan worden, wijl voor Noord-Braband eene som van *f* 1,760 en voor Noord-Holland eene som van *f* 400 uitgetrokken is.

Bij de 10de afdeeling hebben verscheidene leden zich genoopt gevonden, bij de regering aan te dringen op het tot stand brengen der voorgenomene verbetering van de wetgeving en regtspleging in militaire strafzaken. Zij oordeelen, dat dit onderwerp te gewigtig is en te belangrijk voor de verzekering van eene goede bediening van het regt, om eenig verder uitstel te kunnen lijden, en zij vermeenen, dat de grondbeginselen, die bij de strafregtspleging in het algemeen zijn ingevoerd, ten grondslage moeten verstrekken voor eene hervorming van de militaire strafregtspleging, welker onvolkomenheid hun niet twijfelachtig voorkomt.

Bij de 5de afdeeling vindt men zich gedrongen aan te merken, dat de dienst der geregtsdienaren ten platten lande, voor de beveiliging van de bezittingen der ingezetenen, niet in alle omstandigheden bevonden is voldoende te zijn, en dat men dus de vervanging derzelven door marechaussées, zoo als in Noord-Braband en Limburg, wenschelijk acht, terwijl de kostbaarheid van dezen maatregel kon vermeden worden, indien men zich tot dat einde van een gedeelte der ruiterij bediende, welke in vredestijd daartoe beschikbaar is.

Men vindt de algemeene kosten van justitie tot een hooger bedrag dan bevorens gebragt, zonder dat deze verhooging geregtvaardigd wordt, hetgeen de goedkeuring van dezen post niet mogelijk maakt. Men kan te dezer gelegenheid zich niet onthouden van op te merken, dat de kosten voor vervolging in strafzaken dikwijls op eene nutteloose wijze vermeerderd worden, omdat tot getuigen-verhooren overgegaan wordt, voor dat men zich, door het nemen van voorloopige informatiën, van de gepastheid om dezen in te stellen, overtuigd heeft.

Het kan ook niet voor nutteloos geacht worden, om de aandacht der regering op de vaststelling van het tarief voor de criminele justitie-kosten te vestigen, ten einde voor te komen dat hetzelve niet op de leest van het tarief der civiele justitie-kosten geschoeid worde, hetgeen bevonden is bovenmatig hoog gesteld te zijn.

Bij de beschouwing van de belooningen en schadeloosstellingen, zoo wel als van de geheime correspondentie-gelden, op deze afdeeling 6 voorkomende, acht de meerderheid der afdeeling de geschikte gelegenheid gekomen te zijn, om aan de regering haar gevoelen kenbaar te maken, dat zij de toekenning van hooge toelagen aan regterlijke ambtenaren, wier bezoldiging bij de wet geregeld is, niet kan goedkeuren, en dat zij de ophelderingen, te dien aanzien door den minister van justitie bij de openbare beraadslagingen over de vorige begrooting gegeven, niet voor voldoende aanneemt om dat bezwaar uit den weg te ruimen.

Bij deze 6de afdeeling is geene voldoende reden opgegeven, om op eenige plaatsen bijzondere toelagen en traktementen toe te kennen aan directeurs en commissarissen van politie, welker behoorlijke bezoldiging ten laste der plaatsen, alwaar zij hunne bediening uitoefenen, moet gelaten worden.

De uitgaven voor het departement van binnenlandsche zaken, bij het Vde hoofdstuk aangevraagd, hebben de buitengewone hoogte, tot welke zij gebragt zijn, alleen bereikt ten gevolge van het ingevoerde stelsel van centralisatie, volgens hetwelk alles, tot in de geringste bijzonderheden toe, door het opperbestuur geregeld moet worden, zonder iets over te laten aan de vrije werking der ondergeschikte besturen. Dit stelsel bevindt zich, naar het oordeel van verscheidene leden dezer afdeeling, in strijd met de voorschriften der grondwet, die de regeling der gewestelijke en plaatselijke aangelegenheden aan de daarvoor bestemde besturen wil overgelaten hebben en alleen het regt, om hierover het toezigt te houden, aan het opperbestuur toekent, ten einde zorg te dragen dat de algemeene belangen geene krenking en de algemeene wetten geene miskenning ondergaan. De vermindering der uitgaven moet dus van zelve voortvloeijen uit het aannemen van het stelsel van binnenlandsch bestuur, door de grondwet voorgeschreven, en het uitzigt op de verwezenlijking van het meest opregt bestaande verlangen wordt thans geheel benomen, door voor twee jaren de vroegere uitgaven op dezelfde hoogte in stand te willen houden; en zelfs is het aan de aandacht der afdeeling niet ontgaan, dat in sommige opzigten eene verhooging dier uitgaven voorgesteld wordt, welke de goedkeuring der voorgedrage begrooting des te minder aannemelijk maakt.

Men treft reeds op de 1ste afdeeling, voor kosten van het departement, een hooger bedrag uitgetrokken dan bevorens voor hetzelve bestemd werd, en men heeft de regtvaardiging dier vermeerdering van uitgaven niet aangetroffen. Men had gehoopt, dat de opheffing van de departementen der nationale nijverheid en der opperhoutvesterij de aanleiding zou opgeleverd hebben om tot eene aanmerkelijke bezuiniging van kosten te kunnen overgaan; maar men heeft zijne verwachting in dat opzigt niet bevredigd gevonden door de thans voorgedragene besparing van uitgaven.

Men heeft bij de voor bureau- en lokaal-behoeften geraamde uitgaven eene doorgaande strekking tot vermeerdering derzelven waargenomen, van welke men gaarne eene voldoende opheldering wenschte te erlangen.

Ten opzigte der 2de afdeeling, kosten van het bestuur van Noord-Braband, merkt de afdeeling op, dat uit de bepaling van artikel 7 der grondwet voortvloeit, dat de tegenwoordige gouverneurs in de provinciën *geboren* Nederlanders moeten zijn en dat het niet voldoende is, dat zij *door wetsduiding* voor Nederlanders kunnen worden gehouden. Intusschen wordt die hooge betrekking in de provincie Noord-Braband nog steeds door iemand bekleed, die, een geboren Belg zijnde, het voorschreven grondwettig vereischte niet bezit. Het is waar, dat hij vóór het jaar 1830 in die betrekking geplaatst was en dat hij toen dit grondwettig vereischte bezat, omdat België met Nederland vereenigd was; maar sinds België van Nederland afgescheiden is, en de vereeniging tusschen die beide landen niet meer bestaat, heeft hij opgehouden de kwaliteit van *geboren* Nederlander te bezitten. In den tegenwoordigen toestand van het land, kan men wel van hem zeggen, dat hij een Nederlandsch ingezeten is, maar hetgeen de grondwet in den gouverneur vordert, dat hij binnen het rijk of deszelfs buitenlandsche bezittingen geboren zij, uit ouders aldaar gevestigd, dit ontbreekt hem geheel.

Men vermeent dit aan de overwegingen der regering te moeten onderwerpen, opdat eindelijk eene ongrondwettigheid ophoude te bestaan, welke welligt een hinderpaal tegen de aanneming dezer begrooting zou kunnen opleveren. Een lid vermeende, dat deze bedenkingen zouden vervallen, indien kon aangetoond worden, dat de voorschreven gouverneur, binnen het jaar na de afkondiging der grondwet, het volle regt van inboorlingschap bekomen had.

De reden voor de vermeerdering van uitgaven op afdeeling 2, litt. *a*, voor tractementen van den gouverneur enz. voorkomende, is niet opgegeven, en zou echter moeten bekend gemaakt worden, indien men deze verhooging van kosten voor aannemelijk wilde doen doorgaan.

Eenige leden kunnen ook de noodzakelijkheid van het bestaan van intermediaire provinciale ambtenaren, tusschen de provinciale en de gemeente-besturen niet erkennen en zouden althans gelooven dat, indien het aanwezen derzelven in eenige provinciën noodig gekeurd wierd, op kosten dier gewesten in derzelver bezoldiging behoorde voorzien te worden. Zij zijn evenmin overtuigd van de noodzakelijkheid voor het aanhouden der militie-commissarissen, en zouden meenen, dat die betrekking waargenomen zou kunnen worden door een lid van gedeputeerde staten.

Op de 4de en 5de afdeelingen heeft men geen genoegen kunnen nemen met de verhooging der reis- en verblijfkosten, welke niet overeen te brengen is met het verminderde terrein, hetwelk te dien aanzien is vastgesteld.

Ten aanzien van de kosten voor het bestuur van Limburg, op afdeeling 12 aangevraagd, oordeelt men, dat de vermindering, in de uitgaven voorgesteld, niet tot het bedrag is gebragt, hetwelk voor het bestuur dier provincie op den duur kan worden toegekend, en vermeent men te dezer gelegenheid te moeten aandringen op het ophouden van den exceptioneelen toestand, in welken dat gewest zich geplaatst vindt, en den wensch te uiten, dat de grondwettige inrigting van hetzelve geene verdere vertraging moge ondervinden.

De afdeeling, hare beschouwing van de uitgaven voor het Vde hoofdstuk, betreffende het departement van binnenlandsche zaken, bestemd, voortzettende, heeft bij elken post van uitgaven stilgestaan, ten einde zich te overtuigen van de noodzakelijkheid om de voorschrevene uitgaven in te willigen.

Zij heeft, ten einde daarbij de noodige ophelderingen te erlangen, gebruik gemaakt van de in de overgelegde geschrevene staten voorkomende bijzondere aanwijzing der uitgaven; maar zij heeft ten aanzien van vele posten de vereischte inlichtingen niet aanwezig gevonden. Zij heeft dus vermeend dezen alsnog te moeten vragen en zal, bij het voorkomen dier duisterheden, de ophelderingen derzelven van de regering verzoeken.

Bij de 13de afdeeling litt. *a*, is de voor 1843 aangevraagde som van *f* 6000, ter bestrijding der kosten voor

de opmaking der tienjarige staten van den burgerlijken stand, aan vele leden der afdeeling voorgekomen niet naar behooren gesteld te zijn; die kosten zullen in dat jaar het dubbel van de voorgedragene som beloopen, volgens de opgaven in de geschrevene staten voorhanden; en uit hoofde dat de betaling van een gedeelte der vastgestelde uitgaaf eerst in 1844 zal behoeven plaats te hebben, hoeft men de vereischte som over die beide jaren verdeeld.

Het moet echter regelmatiger geacht worden de kosten, die in 1843 gemaakt zullen worden, op de dienst van dat jaar te brengen en alhoewel de voldoening derzelven slechts in 1844 moge voorkomen, levert dit geen bezwaar hiertegen op; de begrooting blijft toch, volgens de voorgedragene wet op de rekenkamer, twee jaren openstaan en het is noodig om de verwarring van hetgeen tot de dienst van het eene jaar behoort met hetgeen op de dienst van het volgende gebragt moet worden, voor te komen.

Het verdient ook te dezer gelegenheid in bedenking gegeven te worden, of tegenwoordig de griffiers bij de arrondissements-regtbanken niet eene zoodanige bezoldiging genieten, dat de toekenning dezer toelage voor hetgeen tot de werkzaamheden hunner bediening behoort wel noodig kan geacht worden. Hetgeen echter de sectie bij deze afdeeling en bij vroeger behandelde met bijzonder genoegen opmerkte, bestond daarin, dat men de uitgaven, die bevorens verborgen waren onder algemeene posten, die derzelver bestaan naauwlijks deden vermoeden, thans duidelijk opgeeft, en dat de waarde dezer begrooting niet weinig verhoogd is door het wegvallen der huishoudelijke begrooting, welke volgens de schriftelijke staten in vroegere tijden naast de openbare begrooting bestond.

Bij de 14de afdeeling merkt men op, dat deze voorstelling van uitgaven voor de geneeskundige dienst minder noodzakelijk schijnt te zijn, wijl bij elke provincie zoodanige uitgaven voorkomen, die tot dat einde voldoende kunnen geacht worden: alleen de post, voor den heelkundige op Vlieland uitgetrokken, die vroeger op de huishoudelijke begrooting voorkwam en van dáár op deze begrooting is overbragt, werd uit dien hoofde geacht te moeten worden goedgekeurd.

Op de 15de afdeeling is door een lid opgemerkt, dat eene hervorming in de inrigting van den waterstaat de aanleiding tot aanzienlijke besparing van kosten zou kunnen opleveren; de zamensmelting van de militaire genie met den waterstaat, zou veelligt tot grondslag voor deze verbeterde inrigting kunnen verstrekken en de vorming van een korps van militare en civiele ingenieurs zou ten gevolge hebben, dat ten allen tijde, zoo wel in vrede als in oorlog, zich eene ruime gelegenheid voor hen zou opdoen om hunne verkregene kundigheden in beoefening te brengen.

De betrekking van inspecteur generaal, welke thans niet vervuld is, kan niet geacht worden noodzakelijk te zijn, en één inspecteur zou voldoende zijn in het belang van de dienst.

Op de 16de afdeeling vraagt men of de adsistent van den inspecteur generaal niet reeds als zoodanig eene bezoldiging geniet, hetgeen het toekennen van verdere toelagen overbodig maakt?

Eene bijzondere aanwijzing der sommen voor het onderhoud der verschillende lands-gebouwen vereischt, welke de beoordeeling van de noodzakelijkheid der voorgestelde uitgaven voorafgaan moet, wordt hier gemist.

Op litt. c. verlangde men te weten, welke onvermogende polders ondersteuning genieten en eene meerdere specificatie, welke dezen post verstaanbaarder zou kunnen maken.

De correspondentie kosten, welke alleen moeten strekken om het hoofdbestuur kennis te doen dragen van den stand der zaken, schijnen, bij de bestaande geregelde inrigting van het correspondentie-wezen in de bedreigde streken, voor vermindering vatbaar te zijn.

Bij afdeeling 18 acht men de rangschikking der calamiteuse polders in Zeeland onder de zeehavens en zeewerken, minder gepast, daar zij veeleer onder de onvermogende polders, van welke de vorige afdeeling handelt, hadden moeten voorkomen.

Het zou ook niet weinig tot betere beoordeeling der voorgestelde uitgaven hebben kunnen bijdragen, indien men eene bijzondere aanwijzing van den verleenden onderstand aan elken polder in het afgeloopen jaar hierbij gevoegd had.

Ten aanzien van de 19de afdeeling kwam de bekendmaking van den tegenwoordigen stand der zaken omtrent de Mijdrechtsche droogmakerij en der bedijking van de Nooldorpsche plassen wenschelijk voor, en verlangde men te weten uit welken hoofde die bijdrage door het rijk moet verleend worden?

De 20ste afdeeling gaf aanleiding tot de opmerking, dat het verkieslijk geacht moet worden geene zulke aanzienlijke uitgaven uit 's rijks schatkist in haren tegenwoordigen toestand, voor de groote wegen toe te kennen en dat de daarstelling derzelven in de meeste gevallen aan de zorg der provinciale besturen behoort overgelaten te worden. De overlegging der koninklijke besluiten, tot deze zaak betrekkelijk, zou de gelegenheid opleveren om hierover met de vereischte kennis der zaak te oordeelen.

Op de 21ste afdeeling heeft men, bij de opgave der kosten voor het groote kanaal door Noord-Holland eenen post gebragt gezien voor het loodswezen op het voorschreven kanaal, welke men vermeent te kunnen wegvallen, indien de kosten voor de onderhouding van hetzelve, ten laste gebragt worden van degenen, die bij het bevaren van dit kanaal zich van hetzelve bedienen.

Het onderhoud der groote wegen, op de 22ste afdeeling voorkomende, schijnt voor bezuiniging vatbaar te zijn, en te dezer gelegenheid heeft een lid vermeend te moeten opmerken, dat de vervanging der klinkerwegen die versleten zijn, door grindwegen die duurzamer zijn en minder kosten van onderhoud vorderen, verdient aanbevolen te worden in die streken, in welke de grondstof voor de vervaardiging dier wegen voorhanden is.

De vermeerdering der kosten, welke op de afdeeling 24 voor de vertimmering en vernieuwing der gevangenissen enz. gebragt wordt, kan niet anders dan met welgevallen aangenomen worden, en de daarstelling der vereischte verbetering in dit opzigt, welke het algemeen belang vordert, is te zeer van eene gebiedende noodzakelijkheid, om niet de pogingen, welke door de regering tot dat einde aangewend worden, met alle kracht te ondersteunen.

Bij de beschouwing van de bijzondere aanwijzing der kosten van de algemeene ambtenaren voor het onderwijs, in afdeeling 25, heeft men de plaatsing van de bezoldiging van eenen adviseur voor de scheikunde onder deze afdeeling voor minder geschikt gekeurd; en zijn de alhier voorgedragene uitgaven voor vermindering vatbaar geoordeeld, uit hoofde van de behoorlijke regeling van het toezigt over het onderwijs in de provinciën.

Bij de beoordeeling van de uitgaven voor de hoogescholen en athenaeums, in de afdeelingen 26 tot 30 voorkomende, hebben eenige leden het gevoelen geuit, dat de vervanging der drie hoogescholen door eene enkele, voor eene wenschelijke zaak te houden was, en dat men althans bedacht moest zijn om in derzelver onderhoud gedeeltelijk te voorzien op kosten der provinciën en steden in welke zij gevestigd waren, als ook dat zich geene reden opdeed, om de kosten van het athenaeum te Franeker niet, even als die voor het athenaeum te Deventer, ten laste der provincie of der stad, in welke zij gevestigd is, te brengen.

Andere leden konden wel erkennen dat dit denkbeeld om eene enkele hoogeschool voor het geheele land te vestigen, zou verdienen in overweging te worden genomen, indien men alhier handelde over de daarstelling van nieuwe instellingen voor het hooger onderwijs, maar, daar men thans oordeelen moest over het behouden van bestaande inrigtingen of het opheffen derzelven, konden zij zich niet ontveinzen, dat zij deze opheffing aan te vele bezwaren onderhevig achtten om zich daarvóór te kunnen verklaren. Zij hielden het ook niet voor bewezen, dat uit dezen veranderden toestand van zaken eene wezenlijke besparing voor 's lands financiewezen zou voortvloeijen, wijl de inrigting van eene enkele hoogeschool de aanleiding tot vele kosten zou opleveren en de bezoldiging der thans aanwezige hoogleeraren niet alleen niet zou kunnen wegvallen, maar aan dezelve daarenboven eene billijke schadeloosstelling wegens ondervondene vermindering van inkomsten zou moeten toegekend worden: zij hechtten, daarenboven eene te hooge waarde aan de handhaving van instellingen, welke strekken moeten ter bevordering der verlichting en beschaving, om zich niet overtuigd te houden dat de hiervoor aangevraagde uitgaven, in het algemeen belang, verdienden goedgekeurd te worden.

Bij de beoordeeling der kosten voor latijnsche scholen, enz., op de 32ste afdeeling uitgetrokken, kon de afdeeling zich niet voorstellen, dat de toekenning der toelagen aan de onderscheidene provinciën naar behooren ingerigt was, en vond zij zich uit dien hoofde genoopt, te vragen, of de latijnsche scholen niet in het algemeen als stedelijke inrigtingen van onderwijs konden worden beschouwd, welke geenen onderstand uit 's rijks kas behoefden te genieten, dan in enkele bijzondere gevallen?

Overigens onthield de afdeeling zich, om de reeds bij vorige overwegingen der begrooting op de afdeelingen 36–40 gemaakte aanmerkingen te herhalen, en vermeende zij kortheidshalve tot dezen te kunnen verwijzen, terwijl zij alleen te kennen wilde geven, dat zij de uitgaven, voor het koninklijk Nederlandsch instituut gevorderd, niet oordeelde bevonden te zijn zulk eene voordeelige strekking te hebben, dat zij verdienden goedgekeurd te worden.

Ten aanzien van de 39ste afdeeling, merkte de afdeeling eene vermindering op in de toelage, welke aan het instituut voor doofstommen te Groningen bevorens toegekend was, en berustte zij gaarne in dezelve, omdat zij zich overtuigd hield, dat de regering deze besparing van uitgaven niet zou voorgedragen hebben, indien zij eenige nadeelige uitkomst voor zulk eene belangrijke, menschlievende instelling koude opleveren. De afdeeling vindt zich echter te dezer gelegenheid verpligt, aan de regering het verleenen van eenen onderstand uit 's rijks schatkist aan het instituut voor doofstommen, te St. Michiels Gestel gevestigd, aan te bevelen, omdat de heilrijke werking van eene zoodanige inrigting niet kan worden in twijfel getrokken en het van belang te achten is, om op twee van elkander verwijderde punten van het rijk zulke instellingen te bezitten, hetgeen de gelegenheid oplevert, dat alle ingezetenen van het rijk zich in staat bevinden, om aan de voordeelen dezer instellingen deel te nemen.

(*Vervolg hierna*)

Advertentiën.

Heden overleed na eene langdurige ziekte, voorzien van de H. H. Sacramenten der Kerk, mijn teer beminde Echtgenoot en mijner Kinderen zorgvuldige Vader, *ARNOLDUS TERWINDT*, in het 67ste jaar zijns ouderdoms.

PANNERDEN den 22sten Octobre 1841.

AL. TERWINDT,
Geb. *MULDER*.

† † † SOLLICITANTEN van onbesproken gedrag, de vereischte bekwaamheid bezittende tot het bekleeden van den POST VAN ORGANIST, in de Nieuwe Kerk te *Arnhem*, op een jaarlijksch traktement van *f* 150, gelieven zich, ter kennisneming der voorwaarden, vóór 1°. December 1841 in persoon of met *vrachtvrije* brieven aan te melden bij de Ondergeteekenden, Gecommitteerde Kerkvoogden der Nederduitsche Hervormde Gemeente aldaar.

N. VAN DE WALL.
G. J. IJSSEL DE SCHEPPER.

† § † Uit een Vonnis van de Arrondissements Regtbank te *Zutphen*, van den 26 Augustus 1841, den 3den September volgende op minute, en den 8sten daarna op de expeditie geregistreerd, gewezen op rekweste van Vrouwe *ANNA MARIA LOUISA JANSSEN*, zonder beroep, blijkt, dat het huwelijk tusschen haar en *PIETER ANDRIES VAN EEKHOUT*, zonder beroep, wonende te *Eibergen*, ter zake van veroordeeling van dien *P. A. EEKHOUT*, tot eene onteerende straf, staande huwelijk uitgesproken, is ontbonden.

Pro vero extractu,
L. A. J. W. SL[illegible]
Procureur.

† § † In de Stad *Huissen*, een uur van *Arnhem*, wordt TE HUUR aangeboden een BOVENHUIS, bestaande in *drie* KAMERS, waarvan *twee* behangen, KEUKEN en ZOLDER, tegen eenen redelijken prijs. — Ter informatie vervoege men zich bij *J. W. SCHAFINK*, in de Oeverstraat te *Arnhem*.

§ † § *BAHLMANN & COMP.* hebben de eer, het geachte publiek te berigten dat zij heden van Parijs ontvangen hebben MODELHOEDEN, MANTILLES, nieuwst uitgekomen OMSLAGDOEKEN, MANTELSTOFFEN, MOHAIRS, CRÊPES DE LYON, CRÊPES PARISIENNES, en andere nieuwe Artikels, tot het Winter-saisoen behoorende.

Arnhem den 28sten October 1841.

. Bij *N. VAN DER MONDE*, Boekhandelaar te *Utrecht*, komt heden van de pers:

I. *H SASSEN*, DE STAANDE HOND, *vereischten op verschillende Jagten met denzelven* 12mo. . . . . *f* [illegible]

Dit oorspronkelijk Werkje, het eenigste in onze taal over dat onderwerp geschreven, behoeft geene aanprijzing; ieder Jagtliefhebber zal gereedelijk het nut van hetzelve inzien.

Nog wordt met goed gevolg bij hem gedebiteerd:

II. HET JAGT-REGLEMENT, *zoo als het* [illegible] *zijn in het koningrijk der Nederlanden;* of BEDENKINGEN *over de noodzakelijkheid eener herziening van hetzelve, in verband met de bestaande wetgeving en het wederkeerig belang van den Staat, de grondeigenaren en liefhebbers der Jagt.* gr. 8vo *f* [illegible]

III. *C. KRAM*, WERKDADIGE DOORZIGTKUNDE, *om voor zich de zamenstelling te regelen en naar de natuur te teekenen. Tweede druk.* 8vo. met 47 platen of 88 Lith. Voorstellingen *f* 7.[illegible]

Hiervan zijn slechts nog weinige exemplaren in handen, welke aan de eerst aanvragenden zullen worden uitgegeven.

IV. *E. J. MECIMA*, *Bundel der Herrinnering* [illegible] *Aandenken toegewijd.* Gr. 8vo bij inteekening *f* [illegible]

Voorts is hij door aankoop eigenaar geworden van de volgende Werken:

V. Dr. *G. D. J. SCHOTEL*, KERKELIJK DORDRECHT; *eene Bijdrage tot de Geschiedenis der Vaderlandsche Hervormde Kerk, sedert het jaar* 1572. Gr. 8vo met *fac-similés*, welks *Eerste deel* [illegible] compleet is.

De tegenwoordige eigenaar, heeft het noodig geoordeeld, de inteekening op het *Tweede deel* van dit belangrijk Werk, hetwelk ter perse is, op nieuw open te stellen. — De inteekenaren zullen het voorregt genieten het Eerste deel *in plaats van voor f* 5.[illegible] *voor f* 4.00 te ontvangen.

Prospectussen, waarin alles nader ontwikkeld wordt, zijn bij de voornaamste Boekhandelaren *gratis* verkrijgbaar, alwaar mede het Eerste deel ter bezigtiging voorhanden is.

VI. *W. C. TIMMERMAN*, *Bijdrage tot de geschiedenis van de* BOUWKUNDE *der Middel-eeuwen*, of *Handleiding tot de geschiedenis der* GOTHISCHE BOUWORDE; met *twee* uitslaande platen. gr. 8vo.

Dit belangrijk Werk, hetwelk ieder Bouwkundige noodwendig behoeft, is *in plaats van f* 2.40 — *verkrijgbaar gesteld voor f* 1.40.

VII. *A. VAN DER HOOP*, JUN., VAN SPEIJK, *Eene Winter-fantazy.* Gr. 8vo. in netten kartonnen Band met gegraveerden Titel.

Dit Werk, een der beste van dezen verdienstelijken Dichter, is *in plaats van f* 2.20 *gesteld op f* 1.[illegible]

VIII. *W. ROSCOE*, LAURENS DE MEDICIS en zijn *Tijd.* Uit het *Engelsch*, door *STEENBERGEN VAN GOOR.* Met Portret gr. 8vo. *in plaats van f* 3.60 *voor f* 1.60.

Bij hem is ter perse:

De *Tweede druk* van *Prof. G. J. WENZEL*, KRACHTIGE *Kunst om* GEZONDHEID, JEUGDIGE KRACHT en SCHOONHEID in al de tijdperken des menschelijken levens te behouden; alsmede:

HANDLEIDING TOT DE LEER DER VERBANDEN, opgehelderd door *twaalf platen*, uit het *Hoogduitsch* van Dr. *M. TROSCHEL*, door *J. W. F. SCHEFFER*, Genees-, Heel- en Verloskundige te *Spaarndam.* gr. 8vo.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 27 Oct. 3 El 1 Palm 0 Duim; gew. 0 Duim ger. [illegible]

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.